

Jelle Waringa

Geen dogma's meer, maar vragen

Jelle Waringa groeide op als domineeszoon, kreeg een heuse afkeer van de kerk, maar zit nu weer op een nieuw spoor: hij studeert theologie. Het verhaal van een opmerkelijke geloofszoektocht. Door **Lodewijk Born**.

Steeds meer mensen in Nederland noemen zich atheïst, zo bleek eerder dit jaar uit een onderzoek van dagblad *Trouw* in het kader van de Maand van de spiritualiteit. Het aantal atheïsten (25 procent) is het aantal mensen dat gelooft in een persoonlijke God (17 procent) in het gesecculariseerde Nederland inmiddels voorbijgestreefd. Atheïsten, ietsisten, orthodox-gelovigen, vrijzinnigen, het zijn allemaal etikettes die horen bij geloven anno 2015.

Maar uit de persoonlijke verhalen van mensen blijkt dat velen helemaal niet in een dergelijk hokje gedrukt willen worden. Ze hebben vaak al een hele geloofsweg afgelegd; het laatste wat ze willen is van de ene geloofsdwangbuis naar de andere gedirigeerd worden.

Zo ook Jelle Waringa (42). Hij is een kind van de jaren zeventig en bezig met de geloofstocht die vaak tussen de regels van de SCP-onderzoeken over geloof en religie te lezen is. Minder dogma's, wel religieus, én zoeken naar nieuwe kaders.

Hij is getrouwd met Tori, en vader van drie dochters, Anna, Nella en Famke. Een gezin waar muziek belangrijk is, net als lezen, gezien de goedgevulde boekenkast. Hij zingt graag (bas) en is lid van het

Kwartettekoar van Hindrik van der Meer. En hij stelt zichzelf liever vragen dan dat hij klaar staat met geloofsantwoorden waar geen speld tussen te krijgen is. „Wat is goed? Wat is wijs? Wat is een keuze voor het leven? Hoe ga ik om met fouten die ik maak? Wat doet recht aan an-

Mijn vader koos voor het IKV. Dat werd hem niet door iedereen in dank afgenomen

deren, en aan mijzelf? Dat zijn volgens mij existentiële vragen die mannen en vrouwen van alle culturen zichzelf gesteld hebben. Ook al in het oude Israël. Sommige dingen veranderen niet”, vertelt hij in zijn huis in Akkrum-Oost.

Tegen kernwapens

„Ik ben gelovig opgegroeid, in de Gereformeerde Kerken in Nederland. Mijn vader is dominee Cor Waringa, en mijn moeder Greetje is kerkelijk werker geweest in Fryslân. Het predikantschap van mijn

vader heeft mijn jeugd gekleurd. Daar kan ik niet omheen.” Het waren de roerige jaren tachtig van de (binnen)kerkelijke strijd tegen kernwapens, met de kampen IKV en ICTO. „Mijn vader koos openlijk voor het IKV, dus tégen kernwapens, we woonden toen in IJlst. Dat standpunt werd hem niet door iedereen in dank afgenomen. Ik was elf jaar maar maakte al die verhitte discussies mee aan de keukentafel.”

Het beschadigde niet alleen de intermenselijke relaties tussen volwassenen, maar ook bij kinderen. „Ik wilde loyaal zijn aan mijn vader maar tegelijkertijd raakte je vriendjes op school kwijt omdat je vader van het andere kamp was. Het was die loyaliteit tegenover de acceptatie in de dorpsgemeenschap. Zo hard werd het toen gespeeld. Of ik er een soort trauma van heb opgelopen?” Hij aarzelt. „Dat is het denk ik wel. Ik was tenminste heel blij dat we uit IJlst wegwaren.”

Hij kreeg nogal wat twijfels bij de kerk. „Geen avondmaal, geen stem, maar een toeschouwer voor spek en bonen. Zo voelde ik me vaak.” In Leeuwarden, waar ze heen verhuisden, werd het gevoel al niet beter. „Ad Solius Dei Gloriam, de tekst op het orgel in de Koeperkerk. 'Tot eer alleen van God'; ik

kon er niks mee. Ik vond de kerk toen een achterlijk bolwerk, alleen maar eenrichtingverkeer, en niemand vroeg wat ik er eigenlijk van vond.” Op zijn veertiende zei hij de kerk vaarwel, een periode die duurde tot zijn twintigste. „Dat betekende niet dat het geloof me niets

Er kwam iemand: Jou heb ik hier niet eerder gezien, mag ik bij je komen zitten?

meer zei. Ik was zeker nog met religieuze vragen bezig, maar de kerk had ik daar niet voor nodig.”

De kerkgemeenschap en de kerkgang kwamen weer in beeld toen hij op een camping in Frankrijk aan het werk was. „Ik ontmoette er mijn vrouw Tori. Ze komt uit Engeland en was katholiek. We gingen daar samen wel eens naar de kerk.” De symboliek van de Rooms-Katholieke Kerk sprak hem aan. „Niet de hiërarchische structuur van de kerk. Ik ben een beetje allergisch voor autoriteit. Het idee dat

priesters, zonder dat ze het willen, zomaar naar een andere parochie worden gestuurd door een bisschop, daar kan ik niet bij. Het celiabaat, daar geldt hetzelfde voor.”

Hij trouwde met Tori in een oecumenische dienst. „Mijn vader ging voor. We wilden graag een dienst met daarin ruimte voor het Avondmaal; voor mij is daarvan de betekenis dat je met elkaar één in Christus bent. Sommige familieleden van Tori gingen echter niet aan het Avondmaal. Ze vonden het niet 'echt' omdat er niet waarlijk een consecratie had plaatsgevonden. Toen wist ik: ik kan dit nooit meemaken.”

Combo'tje

Het jonge stel sloot zich in Akkrum aan bij de plaatselijke PKN-gemeente en beiden werden er ook actief. Tori in het jeugdwerk en Jelle probeerde onder meer een café voor dertigers te organiseren. Het liep spaak. „Ik merkte dat ik tegen hetzelfde euvel van mijn jeugd op liep. Ik heb een vrijzinnige opvoeding gehad en onze ouders hebben ons veel ruimte gegeven in het geloof. We gingen bijvoorbeeld ook wel naar het kerkje van Lichtaard en naar de diensten van de Oecumenische Basisgemeente, in Kampen. Maar ik merk - nog altijd - dat in veel PKN-gemeenten de ruimte

ZiuZ strijdt tegen kinderporno

Jelle Waringa studeert theologie, maar werkt bij het internationale bedrijf ZiuZ in Gorredijk, wereldleider op dit gebied met nieuwe visueel intelligente oplossingen. Het bedrijf werd vorig jaar gekozen tot Friese Onderneming van het Jaar. Met softwareprogramma's die gebruikt worden in de medische wereld, voor veiligheidsvraagstukken en het opsporen van kinderporno is het een bijzonder werkveld. „Ik kom over de vloer bij Interpol, loop mee

met de Londense Metropolitan Police, het is geweldig.” Waringa is speciaal belast met de verkoop van de software aan politiediensten wereldwijd die de expertise van het Friese bedrijf inzetten voor het opsporen van kinderporno in grote video- en fotobestanden die door de politie-eenheden in beslag zijn genomen. „Je hebt harde schijven met miljoenen foto's. Het is te arbeidsintensief om al die foto's te bekijken. Wij kunnen met onze software die beelden vooraf al filteren.” Dit

gebeurt door bestandsherkenning en door een bepaald beeldfilter. „Je sluit foto's uit, zodat het zoekgebied kleiner wordt. Alles waar dan bijvoorbeeld een auto op staat kun je overslaan.” Alle Nederlandse politiediensten werken met de programma's van ZiuZ. Waringa moet soms interne trainingen geven, waarbij ook echt materiaal van de politie wordt gebruikt. „Het is verschrikkelijk wat je dan ziet...” In Nederland zijn er ongeveer 150 politiemensen, in verschillende functies, bezig

met de bestrijding van kinderporno. „De inzet van de Nederlandse politie is uitstekend. Die pakken dit probleem in vergelijking met andere landen gestructureerd aan.” De landen waar ZiuZ werkt zijn naast Nederland onder meer Duitsland, Groot-Brittannië, Zwitserland, Australië en de Verenigde Staten. Hij voelt zich echt een ambassadeur van het bedrijf. „Omdat ik weet waarom het werk dat we doen kan leiden: de aanhouding van de daders en het vinden van kinde-

ren die slachtoffer zijn. Het is werk dat betekenis heeft. Ik ben nu 42 jaar en wil graag kijken hoe ik de vaardigheden en kennis die ik in mijn studie opdoe, ook toe kan passen binnen dit werk. De kerk kan misschien leren van het bedrijfsleven, maar andersom is dat ook het geval. Dat wat mensen innerlijk beweegt, mag gezien worden. Daarvoor zijn mensen nodig die daar oog voor hebben. Een soort pastorale zorg binnen de muren van het bedrijf.”

i In juli komt de wereldwijde geloofsfamilie van doopsgezinden, Mennonites, Brethren in Christ en aanverwante geloofsgemeenschappen bij elkaar in Harrisburg (VS) voor de Mennonite World Conference. Thema is: Gaan met God.

Jelle Waringa begrijpt waarom zo veel mensen de kerk verlaten. „Ze zijn klaar met de dogma's, en het gebrek aan werkelijk gesprek.” Foto: Marchje Andringa

gevoeld toen ik een paar maanden overspannen thuis zat. Ik ervaar de stem van God niet als een stem van repressie, maar van vragen mogen stellen, openheid. Ik geloof dat de Bijbel ons laat zien dat je niet alleen staat in die vragen, maar dat we daarin voorgegaan zijn door eerdere generaties. De eeuwenoude gedachtewereld van theologen kun je niet domweg negeren. Net zoals je het denken van filosofen als Plato en Benedictus niet zomaar even kunt uitwissen.”

Aantallen

Voor hem is essentieel: hoe ga ik om met de ander, met vragen van gerechtigheid. Dat doet hij het liefst in de open geloofsruimte die hij nu ervaart. „Ik maak me ook wel zorgen om de doopsgezinde broederschap. Ze zeggen dan wel, bij herhaling: het gaat niet om de aantallen. Nou, ik kan je zeggen: het gaat uiteindelijk wél om de aantallen. Anders ben je er op een bepaald moment niet meer als kerkgenootschap. Ik denk dat de kerk in die zin nog wel wat kan leren van het bedrijfsleven.”

Vorig jaar september is hij begonnen aan een opleiding Godsdienst en Pastoraal Werk aan Hogeschool Windesheim. „Ik vind het geweldig. Mijn vrouw zegt wel eens: hou er nu een keer over op. Ik kan het niet uitleggen, maar het is de combinatie van een gevoel: het vermoeden van een band tussen de mensen, en het rationele. Naast het geloof bestaat er een herleidbare geschiedenis van mensen die dat vermoeden ook hadden. De Bijbel is in die zin een boek dat onze vroegste geschiedenis laat zien.”

De theologiestudie duurt vier jaar en hij hoopt later wellicht met die bagage het geloof woorden te geven in een setting die past bij de tijd van nu. „Hinne Wagenaar is in Jorwert met Nijkleaster een weg in geslagen waarvan blijkt dat heel veel mensen naar zo iets op zoek zijn: naar een plek waar er ruimte is voor hun vragen. Er zijn zoveel mogelijkheden om vanuit religie te werken aan vrede. Ik wil me daar naast mijn werk graag voor inzetten.”

er gewoon niet is. Het is heel breed, waardoor het onherkenbaar is geworden voor velen. Daarnaast heb je gemeenten die een evangelische kleur hebben gekregen, waar kerkzijn 'leuk' moet zijn met Opwekkingsliederen en een combo'tje. Voor vrijzinnigheid is geen plaats.”

Dat is, denkt hij, de reden dat hele grote groepen de kerk vaarwel hebben gezegd. „Ze waren klaar met de dogma's, en het gebrek aan werkelijk gesprek.” Ook Jelle kon die mentaliteit en het binnenkerkelijke denken niet meer aan. „Vijf jaar geleden heb ik me laten uitschrijven uit de Protestantse Kerk in Nederland. Dat vond ik verschrikkelijk moeilijk. Die kerk heeft mijn identiteit bepaald, ik ben er gedoopt, ik leerde de gezan-

gen op de lagere school, het was de kerk van mijn ouders, maar ik kón het niet meer meemaken.”

Een jaar lang deed hij geen stap meer in een kerkgebouw. „Maar ik miste wel iets. Ik ben namelijk iemand die graag met de zingevingsvragen bezig is. De diepere betekenis van de dingen. Dat doe ik het liefst met andere mensen, ook om mezelf te slijpen. Ik geloof niet dat we alles kunnen verplatten in de samenleving naar of iets 'nut' heeft en 'efficiënt' wordt uitgevoerd. Er zijn vragen die daar ver boven uitgaan.”

Zijn moeder wees hem op de doopsgezinden in Leeuwarden. Hij weet nog goed de eerste keer dat hij er was. „Ik zat alleen in de kerkbank en toen kwam er een jong ge-

Nou, ik kan je zeggen: het gaat uiteindelijk wél om de aantallen

meentelid uit een andere bank naar me toe: 'Jou heb ik hier nog niet eerder gezien, mag ik bij je komen zitten?' Meteen ervoer ik warmte en een open houding. Hij werd een regelmatig bezoeker in Leeuwarden en vorig jaar deed hij belijdenis en werd doopsgezind. Net als zijn echtgenote. „Ik heb me

niet laten 'overdopen'. Ik geloof niet in zo'n symbolische correctie.” Hij noemt zichzelf nu kritisch-vrijzinnig. „Dat de doopsgezinden geen dogma's zouden hebben - wordt dat gezegd? Tsjja. Het is denk ik krachtiger om te laten zien wat ze wél hebben. Een belangrijk fundament is het geloof in het leven van Jezus. Als dat er niet zou zijn kun je net zo goed lid worden van een biljartvereniging.”

De mens is een transcendent wezen voor wie het zoeken naar zin wezenlijk is. „Je kunt niet volhouden dat zo iets als religie een door mensen bedacht concept is. Ik geloof in een drijvende levende kracht, die ik God noem. Een woord dat veel verschillende beelden op kan roepen. Zelf heb ik dat